

Stowarzyszenie *Młodzi Aktywni Gliwice*
ul. Barlickiego 3
44-100 Gliwice
mlodziaktywni.gliwice@gmail.com
mlodziaktywni.pl

Prezydent Miasta Gliwice
Adam Neumann
Urząd Miasta w Gliwicach
ul. Zwycięstwa 21
44-100 Gliwice

Działając na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195, t.j. Dz.U. 2018 poz. 870) wnosimy o:

podjęcie działań mających na celu upamiętnienie Franza Bernheima, poprzez zamontowanie tablicy pamiątkowej przed kamienicą, w której mieszkał, przy ul. Wybrzeża Wojska Polskiego 6

U z a s a d n i e

Franz Bernheim, chociaż urodził się w Salzburgu, a w Gliwicach mieszkał tylko w latach 1931-1933, jest jedną z osób, które wyjątkowo zasłużyły się dla społeczności naszego miasta. Do listopada 1930 roku pracował w oddziale DEFAKA (Deutsches Familien Kaufhaus GmbH – Niemiecki Rodzinny Dom Handlowy) w Münster, z którego został zwolniony za lewicujące poglądy. Latem kolejnego roku przybył do Gliwic, gdzie został przyjęty do tutejszego oddziału DEFAKA na stanowisku pracownika prowadzącego kartotekę i księgi finansowe.

31 marca 1933 roku, dwa miesiące po objęciu władzy przez Adolfa Hitlera i dzień przed ogłoszonym bojkotem żydowskich firm oraz pracowników, Franz Bernheim został zwolniony z pracy. 3 kwietnia Bernheim złożył odwołanie od decyzji rady zakładowej gliwickiego oddziału DEFAKA, jednak zostało ono odrzucone.

Zwolnienie Bernheima z pracy oraz wprowadzanie kolejnych przepisów prawa skierowanych przeciwko Żydom (np. ustawa o odbudowie zawodowej służby cywilnej z dn. 7 kwietnia 1933 r., na mocy której Żydzi nie mogli zajmować stanowisk w administracji państwowej) spowodowało wyemigrowanie Bernheima wraz z rodziną do Katowic.

Przebywając w Katowicach nawiązał współpracę m.in. z Markiem Reichmannem – katowickim adwokatem oraz z dr Arthurem Kochmannem – gliwickim adwokatem i członkiem zarządu tutejszej gminy żydowskiej. Współpraca ta zaowocowała wydaniem skargi do Ligi Narodów, zwanej „petycją Bernheima”. Ostatecznie skargę przedłożono Radzie Ligi Narodów dn. 12 maja 1933 r. w trybie pilnym.

Od strony technicznej petycja była ośmiostronicowym dokumentem, wymieniającym łamane przez Niemców artykuły (66, 67, 75, 80, 83) Polsko-Niemieckiej Konwencji Genewskiej z dn. 15 maja 1922 r. Po burzliwych dyskusjach podczas obrad Rady 30 maja i 6 czerwca 1933, przedstawiciel nazistowskich Niemiec – August von Keller – w imieniu Niemiec zobligował się do przywrócenia na Śląsku stanu sprzed 1 kwietnia 1933 r.

Dodatkowo Franz Bernheim wytoczył proces przeciwko firmie DEFAKA, który wygrał, a firma, w której niegdyś pracował wypłaciła mu 1600 Reichsmarek (RM) zadośćuczynienia (dla porównania jego miesięczna pensja wynosiła 190 RM). W ten sposób Bernheim udowodnił, że z totalitarną i opresyjną władzą da się wygrać.

Złożona w 1933 roku skarga pozwoliła Żydom korzystać z dotychczasowych praw aż do 1937 roku, dzięki czemu nie tylko opóźniono nazistowski terror (w 1935 roku uchwalono tzw. Ustawy norymberskie, które pozbawiało Żydów obywatelstwa niemieckiego). Ponadto petycja Bernheima dała wielu osobom pochodzenia żydowskiego czas na opuszczenie regionu, unikając w dalszej perspektywie niechybnej śmierci w obozach zagłady.

Jesteśmy przekonani, że Franz Bernheim był jedną z niewielu osób które dawały jasny blask człowieczeństwa w ciemnych czasach nazizmu. Taka postawa wymagała niewyobrażalnej odwagi, bowiem każda taka osoba ryzykowała swoje bezpieczeństwo, zdrowie a nawet życie i bez wątpienia jest godna naśladowania.

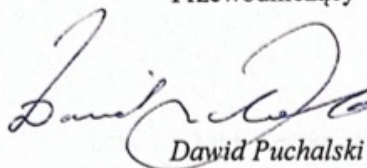
Mając powyższe na względzie skierowanie petycji o podjęcie działań mających na celu upamiętnienie Franza Bernheima poprzez tablicę pamiątkową ustawioną przed kamienicą, w której mieszkał, jest zasadne.

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy wspomnianej w sentencji petycji wyrażamy zgodę na publikację wszelkich danych zamieszczonych w petycji.

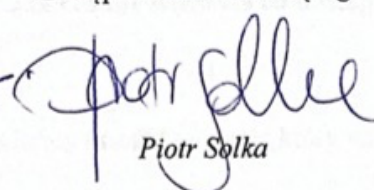
Na podstawie art. 4 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy do reprezentowania Stowarzyszenia w przedmiotowej sprawie upoważniamy **Seweryna Batora** – członka zarządu Stowarzyszenia.

W imieniu Zarządu Stowarzyszenia:

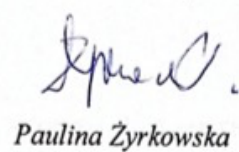
Przewodniczący

Dawid Puchalski

Zastępca Przewodniczącego

Piotr Solka

Członek Zarządu

Paulina Żyrkowska